

Terapeutiline plasmavahetus

Käesoleva infolehe eesmärk on tutvustada patsiendile plasmavahetuse protseduuri.

Protseduuri olemus

Plasmavahetus on Teile arsti poolt määratud raviprotseduur, mille käigus eraldatakse Teile verest 1,5–4 liitrit plasmat. Eemaldatud plasma kogus taastub kehas 24–48 tunni jooksul. Protseduuri eesmärgiks on vähendada vereplasmas sisalduvate ja Teile haigust põhjustavate ainete (nt autoantikehade, immuunkomplekside) hulka organismis; tõsta Teile elukvaliteeti, saavutada haiguse remissioon, vähendada haiguse ägenemise riski ning ennetada haigusest tingitud kahjustusi organismis. Punased vererakud kantakse Teile protseduuri käigus tagasi. Eemaldatud plasma asendatakse albumiinilahusega.

Plasmavahetuse protseduure tehakse ravikuurina vastavalt arsti korraldusele. Plasmavahetus tehakse sageli päevastatsionaari protseduurina; see tähendab, et Te tulete haiglasse protseduuri tegemiseks ja sellele järgnevas tervises seisundi jälgimiseks, misjärel lepitakse kokku järgmise protseduuri tegemise aeg ning lubatakse Teid koju.

Protseduuri näidustused

Plasmavahetus on üks võimalikke ravimeetodeid, mida kasutatakse erinevate autoimmuunsete, aga ka mõnede teiste haiguste ja seisundite puhul (nt mõned reumaatilised, närvi- ja neeruhaigused). See protseduur on täiendavaks raviks medikamentoossele ravile, aga ei asenda seda.

Võimalikud riskid protseduuril

Protseduuri ajal võib teie vererõhk olla tavalisest veidi madalam. See võib tekitada kerget nõrkustunnet, jõuetust, iiveldust. Kui tunnete protseduuri ajal midagi ebatavalist, siis palume sellest kohe teavitada protseduuri tegevat õde.

Enne protseduuri

Enne plasmavahetust selgitab arst Teile protseduuri olemust ja vajadust ning selgitab võimalikke kõrvaltoimeid. Protseduuriga nõustumisel palub arst Teil allkirjastada nõusoleku vormi.

Teiega lepitakse kokku protseduuri tegemise kuupäev ja kellaaeg ning palutakse protseduurile tulla kokkulepitud ajal. Enne protseduuri on tavaliselt vajalik teha vereanalüüsid.

Kui Te mingil põhjusel ei saa protseduurile tulla või kui Teil on mõni äge infektsioonhaigus (sel ajal protseduuri ei tehta), siis teavitage sellest oma raviarsti või plasmavahetust tegevat õde.

Protseduurile tulles pöörake palun tähelepanu järgnevale:

- Kui Te tarvitate vere hüübimist mõjutavaid või vererõhku alandavad ravimeid, teavitage sellest kindlasti oma raviarsti ja protseduuri tegevast õde, et täpsustada protseduurieelne ravimite võtmise skeem.
- Samuti teavitage arsti ja protseduuri teostavat õde, kui Teil on esinenud talumatust mingi ravimi suhtes.
- Plasmavahetuse protseduuri päeval on soovitatav tarbida vedelikku vähemalt 1–1,5 liitrit, pool sellest kogusest võiks juua enne protseduuri. Parimaks joogiks on mineraalvesi ja taimeteed. Võimalusel vältida kofeiinirikkeid jooke, mis põhjustavad vedelikukadu organismis. Alkoholi tarvitamine ravikuuri kestel ei ole lubatud.
- Enne protseduuri palume Teil kindlasti süüa, sest siis Te talute paremini protseduuri.
- Samuti on soovitatav juua protseduuri eel sooja jooki, sest see laiendab veresoone ja soodustab plasmavahetusel tehtavat veenipunktsiooni. Soovitatav on võtta kaasa ka pudeliga vett, et vajadusel janu kustutada.
- Protseduur võib kesta 1,5–3 tundi; see sõltub Teie kehakaalust, pikkusest, vere hematokriti (vererakkude osa vere üldmahust) näidust ja väljavahetatava plasma kogusest.
- Kuna protseduuri katkestada ei ole võimalik, siis on soovitatav enne protseduuri tühjendada põis, et tunneksite end mugavalt.
- Pange selga mugavad riided. Hea, kui riietusesse on kergesti üleskeeratavate varrukatega, kuna käsivarre veenidesse on vajalik panna veenikanüülid.
- Võtke kaasa vahetusjalatsid. Välisriided ja -jalatsid saate jätta haigla riietehoidu.

Protseduuri käik

Protseduuriks kasutatakse seadet, millega Teid ühendatakse kahe veenikanüüli kaudu. Protseduuri käigus eemaldab aparaat Teie verest vajaliku plasma koguse. Punased vererakud kantakse Teile protseduuri käigus tagasi. Eemaldatud plasma asendatakse albumiinilahusega. Protseduur ise on valutu, küll aga võite veeni punkteerimise käigus tunda punkteerimiskohas kerget ebamugavustunnet ja vähest valulikkust.

Protseduuri tegemiseks pannakse Teid lamavasse või poollamavasse asendisse. Voodipeats reguleeritakse sobivale kõrgusele, et tunneksite end mugavalt.

Protseduuri lõppedes eemaldatakse veresoonest veenikanüülid ning fikseeritakse punktsioonikohad rõhksidemega.

Protseduuri järel peate enne koju minekut jääma 30–60 minutiks veel õe jälgimise alla.

Pärast protseduuri

Pärast plasmavahetuse protseduuri võite samal või järgneval päeval tunda kerget väsimust, nõrkust, vahel kerget peavalu ning harvadel juhtudel ka iiveldust. Teie turvalisuse tagamiseks oleks parim, kui keegi tuleks Teile pärast protseduuri järele ja saadaks või transpordiks Teid koju.

Selleks, et tagada parim protseduurijärgne taastumine, tuleks kodus toimida järgmiselt:

- Soovitatav on pärast plasmavahetust süüa valgurikkaid toiduaineid (nt liha, kodujuustu jm, et taastada protseduuri käigus kaotatud valku).
- Vältige füüsilist koormust paari päeva jooksul.
- Vähemalt 2–3 tundi pärast protseduuri vältige kuuma joogi joomist, päikest, samuti kuuma dušši ja sauna, et ei tekiks verejooksu punkteerimiskohast.
- Hoidke plasmavahetuse järel punkteerimiskohal rõhksidet 6–8 tundi, mis aitab vältida hematoomi teket ja verejooksu punkteerimiskohast.
- Kui märkate pärast protseduuri enda enesetundes või tervislikus seisundis mingeid häirivaid muutusi (nt liigsed verevalumid, verejooks või turse punkteerimiskohas), siis teavitage sellest oma raviarsti või plasmavahetuse teinud õde.

Kui Teil tekib plasmavahetuse kohta veel küsimusi, annab Teile lisateavet Teie raviarst või protseduuri tegev õde.

ITK870

Kinnitatud AS ITK ravikvaliteedi komisjoni 30.01.2019 otsusega (protokoll nr 2-19)